

25.11.2022

Pelastuskomentaja

89 §

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen lausunto pelastustoimen palvelutasopäätöstä koskevasta asetuseronnoksesta

HEL 2022-012621 T 03 00 00

VN/6188/2021

Päätös

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoja asetuseronnokseen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä. Helsingin kaupungin pelastuslaitos (myöhemmin pelastuslaitos) kiittää sisäministeriötä mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Kokonaisuudessaan pelastuslaitos pitää asetuseronnosta kattavana ja selkeänä. On perusteltua, että palvelutasopäätösten sisältöä ja rakennetta yhdenmukaistetaan valtakunnallisesti.

Pelastuslaitos toivoo, että asetuseronnosta kehitetään kuitenkin edelleen. Pelastuslaitos tuo lausunnossaan esiin erityisesti seuraavat näkökohdat.

- Pelastuslaitos katsoo, että asetuseronnos edellyttää paikoin palvelutason määrittämistä liian yksityiskohtaisella tasolla.
- Pelastuslaitos toivoo palvelutasopäätöksen kaavaa tai sen luonnosversiota pelastuslaitosten käyttöön mahdollisimman nopeasti.
- Pelastuslaitoksen mielestä aluehallintoviraston lausunnolle olisi perusteltua asettaa määräaika.
- Pelastuslaitosten on tärkeää saada riittävän ajoissa ja riittävän säännöllisesti käyttöönsä valtakunnallisesti yhtenäinen ja ajantasainen tietoaaineisto palvelutasopäätösten valmistelua ja riskitason muutosten arvioimista varten.
- Asetuksessa olisi hyvä yksiselitteisesti erotella palvelutasopäätökseen sisältyvät tehtävät ja palvelut.

Palvelutasopäätöksen sisällön perusteet

Pelastuslaitos katsoo, että 2 § 5 momentti on kannatettava kirjaus, joka antaa oikeanlaisen viestinnällisen signaalin yhteiskuntaan toimijoiden omasta vastuusta ja velvoitteista riskienhallinnassaan.

Asetuseronnoksen 2 § 1 momentin perusteluissa todetaan, että ”Järjestämisestä vastaava hyvinvointialue voisi [...] pienempien riskien ja uhkien muutosten johdosta tarvittaessa ohjata palvelutasoa ilman, että olisi tarpeen tehdä kokonaan uusi palvelutasopäätös.” Kyseisestä kohdasta jää epäselväksi, miten ohjaus tällaisessa tilanteessa käytännös-

25.11.2022

Pelastuskomentaja

sä tapahtuisi. Pelastuslaitos pitäisi hyvänä, jos tätä kohtaa voisi selkeyttää ja mainita esimerkinomaisesti tilanteita, joissa tällaista menettelyä voitaisiin hyödyntää.

Keskeiset linjaukset

Pelastuslaitos pitää positiivisena, että palvelutasopäätöksessä tulee huomioida painopisteet ja strategiset päämäärät. Tämä korostaa palvelutasopäätöksen strategista roolia ja palvelutasopäätöksen merkitystä osana hyvinvointialueen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen johtamista.

Riskianalyysi

Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan on perusteltua, että riskianalyysi tehdään valtakunnallisesti yhtenäisellä tavalla, kuten 6 §:ssä säädetään. Pelastuslaitoksen mielestä asetuksessa ei ole kuitenkaan tarpeen säätää, että riskiruudun koko on yhden neliökilometrin suuruinen. Riskiruudun koko voi jossain kohtaa tulevaisuudessa muuttua, joten riskiruudun kokoa ei ole tarpeen kirjata asetukseen.

Sisäministeriön laatima pelastustoimen strategia vuoteen 2025 asettaa kansalliseksi tavoitteeksi, että ”pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä” ja toisaalta, että palvelut on yhdenmukaisesti järjestetty. Asetusluonnoksen mukaan riskiruudun riskiluokka määritellään valtakunnallisen aineiston pohjalta. Tavoitteiden saavuttamiseksi ja asetuksen toimeenpanemiseksi on erittäin tärkeää, että kaikilla pelastuslaitoksilla on riittävän ajoissa ja riittävän säännöllisesti käytössään tarvittava, valtakunnallisesti yhtenäinen ja ajantasainen tietoaineisto palvelutasopäätösten valmistelua ja riskitason muutosten arvioimista varten.

Pykälän perusteluissa todetaan, että riskiluokka pohjautuu tietoaineistoon ja edelleen, että ”Tietoaineisto koostuu mm. ruudun kerrosalatioidoista, asukaslukutiedoista ja viimeisen viiden vuoden aikana tapahtuneista riskiluokan määrittävistä onnettomuuksista.” Käytettyyn aineistoon voi kuitenkin jatkossa tulla muutoksia, joten olisi hyvä muuttaa kohtaa siten, että todettaisiin, että ”Nykyinen tietoaineisto koostuu...”.

Palvelutasopäätökseen sisältyvät palvelut ja tehtävät

Pelastuslaitos katsoo, että asetusluonnoksessa ohjataan määrittämään palvelutaso paikoin tarpeettoman yksityiskohtaisella tasolla. 8 § perusteluissa edellytetään, että aluevaltuusto päättäisi monien palveluiden tarjoamisesta alueen eri osissa. Näin ollen luonnoksen mukaan palvelutasopäätöksessä tulisi esittää muun muassa pelastustoiminnan kalustovoimavarat, CBRNE-onnettomuuksien valmiudet, vesipelastamisen

25.11.2022

Pelastuskomentaja

valmiudet, savusukellusvalmiudet ja korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa. Lisäksi aluevaltuusto päättäisi luonnoksen mukaan muun muassa suuronnettomuuksiin liittyvistä harjoituksista sekä näihin harjoituksiin käytettävistä voimavaroista.

Jos palvelutasopäätökseen kirjataan palvelutaso näin yksityiskohtaisella tasolla, palvelutasopäätöskauden aikana voi ilmetä runsaasti muutostarpeita. Tämä voi puolestaan aiheuttaa pelastuslaitoksille runsaasti työtä, jotta heränneet muutostarpeet saadaan sisällytettyä palvelutasopäätökseen. Kuten edellä on tullut ilmi, asetusluonnos ei myöskään anna selkeää vastausta siihen, millaisissa tilanteissa hyvinvointialue voisi ohjata palvelutasoa ilman, että on tarpeen tehdä uusi palvelutasopäätös.

Jos toisaalta halutaan pidättäytyä tiukasti hyväksytyssä palvelutasopäätöksessä, jotta muutoksista aiheutuvalta työltä vältytään, palvelutasopäätöksen liiallinen yksityiskohtaisuus voi hankaloittaa palvelujen joustavaa ja tarkoituksenmukaista tarjoamista.

Pelastuslaitos pitää parempana, että palveluiden määrää ei edellytetäisi kuvattavaksi alueen eri osissa, vaan palvelut voitaisiin kuvata pelastuslaitoksen toimialueella kokonaisuutena. Pelastuslaitos toivoo, että asetusluonnosta olisi muutoinkin mahdollista tarkastella uudelleen vielä siitä näkökulmasta, onko palvelutasosta tarkoituksenmukaista päättää aluevaltuustossa näin yksityiskohtaisesti. Esimerkiksi suuronnettomuuksiin liittyvistä harjoituksista tai niihin käytettävistä voimavaroista ei pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan olisi tarpeen päättää palvelutasopäätöksessä.

Asetusluonnoksen 8 §:n pykälän otsikko on ”Palvelutasopäätökseen sisältyvät palvelut ja tehtävät”. Asetusluonnoksesta ei ilmene yksiselitteisesti, mitkä 8 §:n mainituista asioista ovat palveluita ja mitkä tehtäviä. On arvattavissa, että palveluita ovat momentit (mm. onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta, pelastustoiminta, pelastustoimen vapaaehtoistoiminta jne.) ja numeroidut momentin kohdat puolestaan ovat tehtäviä (mm. palontutkinta, onnettomuuskehityksen seuranta, omavalvontatehtävät jne.). Pelastuslaitos katsoo kuitenkin, että olisi selkeyden vuoksi hyvä kirjata yksiselitteisesti, mitkä ovat palveluita ja mitkä tehtäviä. Palveluiden ja tehtävien ero on merkittävä sikäli, että asetusluonnoksen 7 §:ssä säädetään, mitä tietoja jokaisen palvelun osalta on esitettävä.

Sisäministeriö on pyytänyt samanaikaisesti lausuntoa kahdesta asetusluonnoksesta: pelastustoimen palvelutasopäätöstä koskevan asetusluonnoksen lisäksi ministeriö on pyytänyt lausuntoa hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuutta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviota käsittelevästä asetusluonnoksesta. Näiden kahden asetuksen

25.11.2022

Pelastuskomentaja

sisällöt vastaavat osin toisiaan. Palvelutasopäätöksestä laaditun asetuksen 8 §:lle parin muodostaa seurantavelvollisuudesta säädetyn asetuksen 2 §, jossa on yksityiskohtaisella tasolla säädetty hyvinvointialueella laadittavan selvityksen sisällöstä. Edellä mainitut kohdat asetuksissa vastaavat melko sanatarkasti toisiaan.

Kuten pelastuslaitos on tuonut ilmi yksityiskohtaisemmin toista asetusta kommentoidessaan, joissain kohdissa kirjaustavat vaikuttavat poikkeavan toisistaan. Esimerkiksi väestönsuojeluun varautumista koskien palvelutasopäätöksessä on päätettävä väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarpeesta, mutta selvityksessä on raportoitava johto- ja erityishenkilöstön koulutuksesta. Pelastuslaitos esittää, että näiden kahden asetusluonnoksen välillä olevat erilaiset kirjaustavat näissä pykälissä käytäisiin vielä kertaalleen läpi.

Aluehallintoviraston arviointi

Pelastuslaitos katsoo, että 10 §:ssä tarkoitetulle aluehallintovirastolta pyydettävälle lausunolle palvelutasopäätöksen luonnoksesta olisi annettava määräaika. Pelastuslaitos esittää, että aluehallintoviraston olisi annettava lausuntonsa viimeistään kuukauden kuluttua siitä, kun pelastuslaitos on toimittanut luonnoksen aluehallintovirastolle. Määräajan asettaminen aluehallintoviraston lausunnoille on toivottavaa, jotta pelastuslaitokset voivat aikatauluttaa palvelutasopäätöksen valmistelun ja päätöksenteon.

Asetusluonnoksen 10 § 3 momentin mukaan aluehallintoviraston on tehtävä arviointi valtakunnallisesti yhdenmukaisin perustein. Pelastuslaitos pitää arvioiden valtakunnallista yhdenmukaisuutta erityisen tärkeänä.

Palvelutasopäätöksen kaava

Asetusluonnoksen 11 §:ssä esitetty yhtenäinen kaava on hyvä asia. Kaikille yhteinen rakenne helpottaa palvelutasopäätöksen laatimista hyvinvointialueilla sekä hyvinvointialueiden välillä tapahtuvan vertailun kehittämistä. Yhtenäinen rakenne tukee myös aluehallintoviraston työtä, sillä se helpottaa eri alueilla laadittujen palvelutasopäätöksien vertailua.

On kuitenkin harmillista, että kaavaa ei ollut mukana kommentoitavaksi lähetetyssä asetusluonnoksessa. Pelastuslaitos pitää tärkeänä, että kaava toimitetaan pelastuslaitoksille tiedoksi jo luonnosversiona mahdollisimman pian, eikä odoteta kaavan toimittamisen kanssa asetuksen valmistumista. Kaavan saaminen mahdollistaa palvelutasopäätösten valmistelun aloittamisen pelastuslaitoksilla.

25.11.2022

Pelastuskomentaja

Pelastuslaitos esittää, että kaavan sijaan käytettäisiin sanaa ”sisältöra-
kenne”. Tämä kuvaisi paremmin sitä, mistä on kyse.

Pelastuslaitos pitäisi myös hyvänä, että kaikille yhteinen kaava sisältäi-
si johdantoluvun, jossa vedettäisiin yhteen, miten asetusluonnoksen 2
§:ssä ja erityisesti pykälän 2 momentissa esitetyt vaatimukset on huo-
mioitu. Asetusluonnoksen mukaisesti palvelutasopäätöksessä esite-
tään toki palvelukohtaisesti, miten vaatimukset on huomioitu. Vetämällä
nämä yhteen johdannossa lukija saisi kuitenkin jo alussa kokonaisku-
van asiasta.

Palvelutasopäätöksen asettaminen nähtäville

Aiemmassa ohjeessa palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta
ohjeistettiin, että palvelutasopäätöksen on oltava nähtävillä esimerkiksi
julkisilla verkkosivuilla. Nähtäville asettamisesta ei ole mainintaa uu-
dessa asetusluonnoksessa. Pelastuslaitos katsoo, että avoimuuden
vuoksi olisi perusteltua säätää, että palvelutasopäätös on asetettava
hyvinvointialueen asukkaiden nähtäville.

Palvelutasopäätöksen voimassaolo

Pelastuslaitos pitää hyvänä, että asetuksessa ei säädetä pelastuslai-
toksille yhtenäistä aikaa, jonka palvelutasopäätökset ovat voimassa
vaan pelastuslaitokset voivat laatia palvelutasopäätöksen hyväksi kat-
sotakseen määräajaksi. Yhtenäinen voimassaoloaika voisi olla on-
gelmallinen, sillä laitoksilla voi olla omia perusteita määrittää palveluta-
sopäätöksen voimassaolo tietyllä tavalla. Jos alue jostain syystä joutui-
si laatimaan uuden palvelutasopäätöksen kesken palvelutasopäätös-
kauden, valtakunnallinen rytmistö tarkoittaisi myös, että kyseisen laitoksen
pitäisi laatia uusi palvelutasopäätös pian uudestaan, jotta pysyisi valta-
kunnallisessa rytmissä.

Lisätiedot

Kari Paasonen, tutkimuspäällikkö, puhelin: 310 30025
kari.paasonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sisäministeriö

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

25.11.2022

Pelastuskomentaja

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 89 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

25.11.2022

Pelastuskomentaja

Jani Pitkänen
pelastuskomentaja

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 25.11.2022.